

Mikor, ki, hol, hogyan?

KALANDOZÁSOK A MILITARY TÖRTÉNETÉBEN

Az előző részben az 1984-es év versenyeiről szoltunk. Ez az esztendő fordulópont a sportág életében, hiszen egy olimpiai ciklus ért véget. Értékelést ígértünk és tanulságokat, megteszi ezt helyettünk Monspart Gábor vezetőedző leveleinek egy-egy részlete, melyeket Török Lászlónak, az akkori szakági elnöknek írt.

Az első levélben még találkozunk az előrelépésről szóló optimista gondolatokkal, de a sorok között már érlelődik az idős szakember végső gondolata. Érdeemes elidőzni a levél máig hasznos tanácsai és tanulságai mellett, és elgondolkozni rajtuk:

Kedves Lacikám! Tulajdonképpen már több mint egy hete gondolkozom a „jelentésem és a kiértékelésem” szövegén. Amit ma helyesnek és igazságos ítéletnek tartok, azt holnapra már nem úgy látom. Nagyon nehéz szétválasztani azokat a tényezőket, amelyek a sikert vagy a kudarcot okozzák. Szerintem az a helyes, ha a dol-

gokat összességében vizsgáljuk, mert az sem lehet járható út, hogy mindig csak „magyarázzuk a bizonyítványunkat”.

Én magamnak azt a célt tűztem ki, hogy négy év alatt – mert ennyi idő szükséges egy nemzetközi szereplésre hivatott ló kiképzéséhez – felzárkózzunk a nemzetközi élvonalhoz, annak legalább a középmezőnyéhez. Sajnos – most már látom –, hogy ebből a célomból csak nagyon kevés valósult meg. Sőt, még a közeljövőben sem számíthatunk jelentős előrelépésre.

Kielemezttem a külföldi versenyeken kapott díjlovagló eredményeket. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy az „otthoni” munkával nem mehetünk nemzetközi ver-

senyre, mert díjlovaglásban lemaradunk. De a díjlovagló helyzetünk ennek ellenére nem tragikus, mert így is a középmezőny második harmadában van a teljesítményünk.

Amiben a hátrányunkat látom, az a lóanyag alkalmatlan volta. Rangsor, Natúr, Féltékeny, Karib, Borbíró a lovas és ló közötti küzdelem miatt nem alkalmas, nincsen olyan lovunk, amelyek teljesíteni tudná az előírt iramokat. Az F-1-ek – mint Bíboros, Fapipa –, vagy telivérek, illetve magas félvérek valók a militaryba (mint Kaszanova, Dedalosz stb.).

Voltam a Sümegi STV-n. Láttam a lovakat, a Vili felírt egypárat. De ezek sem fogják megváltani sportágunkat, mert hiába ugranak jól, ha nem bírják az iramot teljesíteni. Nemzetközi versenyünket nem az ugrásnak a gyengesége miatt veszítettük el, hanem az időtűllépés miatt.

A Sümegen látott munkán meglepődtem, azt kell mondani, hogy az idomítómunkában nagyot léptek előre. Ez helyes és jól. De sem a lovas alatti, sem a kézen ugró munka nem jó. Addig emelik a magasságot, ameddig a ló azt teljesíteni tudja. Ez nagy hiba, mert „vallató jellege miatt” a ló bizalmának az elvesztését kockáztatják, a kézen ugratáskor meg átverik a lovakat. Ezt a munkát is ügetségben kell elkezdni, mert abból fejlődhet ki a mintaszerű stílus. Ezt Sümegen nem is láttam egyet sem, a lovak el vannak „laposítva” és ijedtükben ugranak. Ezen változtatni volna jó, mert igazán megérdemelnék a lovak a jó munkát, mert azok jók.



Van egy helytelen elgondolása Vilinek (Makkos Vilmos pályaedző). Mégpedig az, hogy a kiválasztott lovak maradjanak a telepen, mert így megtakarítanak egyévi tartási költséget. Ebben tisztán pénzügyi oldalról nézve a dolgot van is valami. De eredmény szempontjából azért helytelen, mert R. Klimke, Hauck, M. Habel szerint militarylovat nevelni kell, azt nem lehet vásárolni.

Hiába van kiképezve elsőrangúan a ló, idegen lovas alatt nem adja ki a benne levő képességet. Példa erre az 1972-es olimpián a mexikóiak bérelt négy lovának az esete – Tango, Varallo, Polo, Korbrand –, mind a négyet kizárták, és az a sok halálos baleset, ami mind idegen lónak a lovaságából következett be.

Ha az élvonalba akarunk kerülni, akkor a tanulságokból le kell vonnunk a következőket. Ezek szerint a mi esetünkben vegyük át a megfelelő lovakat már az első STV után és szakszerűen neveljük fel azokat a kluboknál. Az is igaz, hogy a „szakszerűséget” sem lehet mindenütt megtalálni. (Sajnos az idomítómunkában közölt tanulság szerint ez a munkanívó nem kielégítő.)

A szakszerűséget, amint azt már említettem, csak hosszadalmas nevelőmunkával lehetséges elérnünk. Erre sem módot nem látok, sem az idő sürgetése sem engedi meg a télen várakozást. Egyetlen járható útnak azt tartom, hogy olyan versenykiírást szerkesszünk, amely szinte kényszeríti az egyesületeket a helyes irányú munka végzésére.

A jövőben a következő gondolatmenet szerint kell kialakítani munkamódszerünket, illetve versenyrendszerünket:

1. Az idomítólovaságban való javulást célzó versenyrendszer kialakításában.

2. A terepversenyben való helytállás. Mint már több ízben is ígylektem ezt bizonyítani, nem a lovaink ugróképességének a hiánya az akadálya annak, hogy az élvonalba kerüljünk, hanem lovaink nem úgy vannak kiválogatva, hogy genetikai adottságaik következtében alkalmasak legyenek a nemzetközi színvonal teljesítésére. Nem dolgozunk telivérekkel és a magas félvérben nevelt ló is ritka.

3. Az állóképesség fejlesztésében ugyan – véleményem szerint – nagy lépést tettünk előre, de még itt is lenne tennivaló. (Ugyan-



1. Herczog Emil (Enying) Elizabeth-tel | 2. Makkos Vilmos | 3. Török László, a szakág akkori elnöke
4. Bodorkos Zsolt (Szombathely) Natúr nevű lovával Podersdorfban

„Hiába van kiképezve elsőrangúan a ló, idegen lovas alatt nem adja ki a benne levő képességet”

is, az Alpesi kupa versenyén, különösen L'Amour, olyan kondícióban érkezett a célba, ami azt mutatta, hogy többet a lótól nem lehetett követelni. Ez pedig olyan következtetés levonását teszi kézenfekvővé, hogy felkészítése hiányos volt.) Továbbá – Horváth Zoltánt kivéve – hiányzik lovainkból a gyakorlati tapasztalat arra vonatkozóan, hogy a terepverseny alatt lovaknak erőállapotával gazdálkodni tudjanak.

Ez a képesség azonban csakis a gyakori olyan versenyeken való lovaság útján sajátítható el, amelyen a nemzetközi versenyeken előírt iramokat kell lovasolni. Az eddigi gyakorlat szerint, amikor az egész bajnoki idény alatt csak háromszor lehet ezt gyakorolni, nem elegendő a fejlődéshez.

Mit kell tenni?

Verenykiírásunk terhelése jó. Minden külföldi edzőmódszer – amely eredményt ér el – hasonló terhelésű, mint a miénk. Tehát nem a versenyek terhelését kell megváltoztatni, hanem úgy kell a sportágot menedzselni, hogy minél több versenyzési alkalmat kell teremteni.

Ezt nem a külföldi versenyek számának a növelésével kell elérni, mert azon elvileg csak a válogatott keretnek kellene részt

venni. De a válogatott keretnek olyan nívót kell képviselni, amely valóban méltó arra, hogy hazánkat képviselje. Vagyis, legalább helyezésre legyen esélye!

Ad egy! Idomításban csak akkor lehet fejlődést elérni, ha lovasainknak gyakran van alkalmuk kombinált versenyeket lovagolni. Tulajdonképpen fejlődést azonban csak akkor remélhetünk, ha a lovassport minden ágában elszámoltatják az edzőket a végzett munkájukról. Ha az elégtelenül szereplő lovagról az edzőnek írásos magyarázatot kell majd adni. Csakis ebben az esetben számíthatunk arra, hogy megszűnik a túlkövetelés, és a túlsietett, eredményt hajszoló munka.

Még nem fejeződött be a military sportág 1984. évi versenyzése, így összefoglalót nem lehet szerkeszteni. Annyi tény, hogy az indulók számát tekintve emelkedést állapíthatunk meg, de a minőségi javuláshoz, ez kevés. Erre kellene koncentrálnunk, amit csak tanulással, de olyan sok tanulással érünk el, melyen a hallgató beszámolójával igazolja, hogy az előadott anyagot nemcsak hallgatta, hanem azt meg is értette.

Így zárta sorait toponári keltezésel, 1984-ben Monspart Gábor.

A második levél (tárgya: „1984. augusztus. 25–28. Dronzkov, öszszefoglalás”) későbbre datálódott, tulajdonképpen az „ellenolimpia” értékeléseként született és részletezi a teljesítményeket, lebontva lóra és lovasra. Ezt most kihagyjuk, hiszen az előző részben ezt már megtettük, helyette inkább kiemeljük azokat az elkeseredett gondolatokat, melyeket az edző okként és gondként megfogalmaz. Tulajdonképpen ebben a levélben jelenti ki először, hogy nem tudja tovább vállalni az edzői feladatokat:

[...] A szakvezetés – ismerve a nemzetközi szereplések után a résztvevő csapatok erejét és képességét – a harmadik hely elérését tűzte ki elérendő célnak. Soha olyan közel nem volt magyar csapat a kítűzött cél eléréséhez, mint most. Az öntevékeny cselekvések, a túlzott önbizalomból fakadóan az edzői utasításoknak a figyelmen kívül

MÚLTIDÉZÉSRE HÍVUNK

E cikksorozat szerzőinek nem feladata a történések miéértjének és okának kutatása, feltárása, mi csak a tények közlésére szorítkozunk. Amennyiben mégis összefüggéseket, esetleg tanulságokat is fellelnének az egyes korszakok sikerei és kudarcai között, akkor lehet, hogy azzal a ma és a jövő sportját is segítjük.



1. Monspart Gábor vezetőedző és Makkos Vilmos pályaedző
2. Herczog Emil (Enying) Cudar nevű lován

hagyása, valamint az italozások miatt evvel a csapattal jobb eredményt elérni lehetetlen. Természetesen a táborvezetőnek a hiányosságokat mindig a tudomására hoztam. Ezért bejelentem, hogy addig, amíg nem biztosított az edzőnek a tekintélye, ameddig az edzőnek nincsen hatalma arra, hogy számon kérje a kiadott utasításainak a hiányos teljesítését, addig nem vállalhatom a felkészülési munkának a vezetését. Lelkiismeretem nem engedi meg, hogy az együttesekben meglévő képességeket a felsorolt hibák megakadályozzák abban, hogy az amúgy is túlzottan nehéz nemzetközi követelményeknek meg tudjunk felel-

ni. Hitem a magyar lónak a militaryban való alkalmasságáról változatlan, azonban ahhoz, hogy a világ élvonalába bekerüljünk, a lovaglási felfogásnak a megváltoztatása, s fegyelmezett és szorgalmas, tervszerű munka szükséges.

1985-ben a szakág megújult vezetéssel indult. Erősen meghatározta a következő évek munkáját az az útmutatás, melyet az idős mester hagyott maga után. Folytatjuk a visszaemlékezés-sorozatot.

Tuska Pál

A járvány második hulláma elérte Magyarországot is.

Ne hagyjuk, hogy a vírus megbénítsa
a mindennapokat, ezért kövessünk
néhány egyszerű, de fontos szabályt:



**Mossunk
kezet
gyakran és
alaposan!**



**Továbbra is
tartsuk
a 1,5 méteres
védőtávolságot!**



**Mindannyian
hordjunk
maszkot!**

EGYÜTT ÚJRA SIKERÜLNI FOG!

